

УДК 373.5.091.31:811.111

DOI <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2025.100.10>**Є. М. Вишневецька**учитель англійської мови
Комунального закладу «Навчально-виховний комплекс
«Школа гуманітарної праці» Херсонської обласної ради

ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ПРАКТИКА СТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНОГО СЕРЕДОВИЩА В «ШКОЛІ ГУМАНІТАРНОЇ ПРАЦІ»

У статті з'ясовано теоретичні основи інтегративного підходу в сучасній освіті, зокрема в контексті НУШ, та створення мовного середовища як інтегративної форми організації освітнього процесу. Проаналізовано досвід упровадження англomовного середовища в авторській «Школі гуманітарної праці» (м. Херсон): описано освітні проекти, надано результати проведених тестувань та анкетувань, зроблено висновок щодо ефективності створення англomовного середовища на основі інтегративного підходу для підвищення рівня іншомовної компетентності учнів.

Інтеграція в освіті сприяє насамперед формуванню в учнів цілісної картини світу та наукового світогляду, створенню умов для розвитку всебічно розвиненої особистості; відбувається на різних рівнях, найвищим із яких є міждисциплінарний зв'язок між галузями. Реформування змісту освіти сучасної України передбачає актуалізацію інтегративного підходу, що зазначено, зокрема, у Державному стандарті базової середньої освіти. У комунальному закладі «Навчально-виховний комплекс «Школа гуманітарної праці» Херсонської обласної ради впровадження інтегративного підходу в освітній процес є одним із пріоритетних напрямів педагогічної діяльності. За цим підходом створюється англomовне освітнє середовище. У межах позакласної діяльності реалізуються проекти, пов'язані з підготовкою радіо- й відеорепортажів англійською мовою для шкільного радіо «1000 друзів» та офіційних сторінок закладу освіти в соціальних мережах; традиційним є гурток «Клуб політологів», учасники якого разом із педагогом вивчають та обговорюють актуальні новини світової політики англійською мовою. 2024/2025 навчального року за методикою CLIL (предметно-мовне інтегроване навчання) упроваджено освітній проект «ШГП – простір, де живе твоя англійська», що передбачає викладання географії, зарубіжної літератури, країнознавства та основ безпеки життєдіяльності англійською мовою. Дослідження впливу розширеного англomовного середовища на якість сформованості комунікативних умінь учнів доводить ефективність обраної стратегії: результати тестувань та анкетувань указують на підвищення рівня мовної компетентності учнів, формування в здобувачів освіти впевненості у власних силах, зниження мовленнєвої тривожності, розвиток позитивної мотивації до навчання.

Ключові слова: інтегроване навчання, авторська школа, середні та старші класи, освітній проект, метод CLIL, позакласна діяльність.

Постановка проблеми. У сучасних умовах інтеграції України в європейський освітній простір володіння англійською мовою набуває особливого значення як важливий компонент конкурентоспроможності учня. Створення англomовного середовища в закладі загальної середньої освіти, безумовно, сприяє формуванню й актуалізації мовних навичок, а також розвитку міжкультурної комунікації, критичного мислення, креативності. Досягти цього можливо, зокрема, за допомогою інтегрованого навчання, яке ґрунтується на комплексному підході. Освіта розглядається через призму загальної картини, а не ділиться на окремі дисципліни. Предметні межі майже зникають, натомість з'являється тематичне викладання, за якого декілька навчальних предметів об'єднуються навколо однієї теми [1]. Англійська мова є саме тим предметом, який із легкістю можна об'єднати з іншими

академічними предметами, такими як географія, зарубіжна література, історія тощо. І ця інтеграція дає учням можливість швидко і якісно, на новому рівні опанувати знання. Розвиток такого напрямку може покращити якість освітніх послуг та підняти рівень знань і зацікавленість учнів в навчальному процесі. Проте на практиці ефективне занурення учнів у мовне середовище залишається викликом.

Актуальність дослідження зумовлена браком практичного досвіду створення англomовного середовища в загальноосвітній школі, де увага акцентується на ролі інтегративного підходу як інструменту активного й осмисленого залучення учнів до використання англійської мови в різних контекстах навчальної та позакласної діяльності. Мова виступає метою й засобом навчання, тобто інструментом для вираження думок, свого ставлення до явищ і знань, набутих із різних дис-

циплін. У сучасному світі англійська мова є ключовим інструментом міжкультурної комунікації, доступу до знань і участі в глобальних процесах. Для української системи загальної середньої освіти особливо важливо не лише забезпечити належний рівень викладання англійської мови, а й створити повноцінне англомовне середовище, яке би сприяло її практичному засвоєнню. Тому зусилля теоретиків і практиків спрямовані на пошуки нових інтегративних форм організації освітнього процесу та змістовних компонентів навчальної діяльності.

Попри усвідомлення важливості такого середовища, у багатьох закладах загальної середньої освіти його створення залишається фрагментарним, а інтеграція англійської мови в навчальний процес – обмеженою через нестачу методичної бази, кваліфікованих кадрів або системного підходу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема інтеграції в сучасній освіті є досить актуальною, тому знайшла відображення в низці наукових досліджень і висновків. Інтегративний підхід розглядають Л. Паніна й Л. Авдими́рець – як методологічну основу формування системного бачення світу, де педагоги виступають фасилітаторами [2]. Т. Засе́кіна вважає, що інтеграція сприяє цілісності знань і науковому світогляду, але цей процес потребує кваліфікованих кадрів [3]. З необхідністю специфічної професійної підготовки педагогів погоджуються Л. Васильченко й Н. Шацька та підкреслюють, що інтегративний підхід підвищує якість освіти й формує ключові компетентності [4]. В. Кришмарел розглядає інтеграцію в навчанні як поєднання уроків суміжної проблематики [5], і це, за нашими спостереженнями, досить поширений вид інтегративного підходу в сучасній освіті. Натомість І. Дьоміна для онлайн-медіа «Нова українська школа» пояснює, що інтеграція провадиться на трьох рівнях, кожен із яких актуальний для певного віку учнівства, а найвищим із них є міждисциплінарний зв'язок між галузями [6].

Недостатньо вивченими залишаються питання практичного застосування інтегративного підходу в закладі загальної середньої освіти.

Мета нашої статті – проаналізувати досвід створення англомовного середовища на основі інтегративного підходу в КЗ «НВК «Школа гуманітарної праці» Херсонської обласної ради та визначити його ефективність для підвищення рівня іншомовної компетентності учнів.

Основні завдання дослідження:

- з'ясувати теоретичні основи інтегрованого навчання та створення мовного середовища;
- вивчити й описати досвід упровадження англомовного середовища в авторській «Школі гуманітарної праці»;

– оцінити результати застосування інтегративного підходу (CLIL, міжпредметні проекти, поза-класні заходи) в навчанні англійської мови.

Виклад основного матеріалу. Поняття «інтеграція» (від лат. *Integratio* – відновлення, спогад, *Integer* – цілий) з'явилося не сьогодні. Це одне з найстаріших понять в історії розвитку науки. У кращих мислителів різних часів можна відстежити ідею поєднання наукових знань – Платона, Арістотеля, Канта. У праці «Велика дидактика» Я. Коменський писав: «Усе, що знаходиться у взаємозв'язку, повинно викладатися в такому ж взаємозв'язку», таким чином розкриваючи суть поняття «інтеграція» [7, с. 146].

У Великому тлумачному словнику інтеграція потрактована як «об'єднання та координація дій різних частин цілісної системи» [8, с. 500], тобто як процес взаємодії двох або більше складників систем, зміни їхніх елементів та зв'язків, за якого цілісна система набуває певних нових властивостей.

А. Сільвейстр, М. Моклюк та О. Моклюк зазначають, що інтеграція освіти являє собою складну науково-педагогічну проблему, у межах якої відсутній однозначний підхід до її тлумачення. Вона найчастіше розглядається в контексті організації цілісного процесу навчання й реалізації в ньому міжпредметних зв'язків [9].

У сучасній педагогічній науці інтеграцію визнають як «засіб навчання, який передбачає пошук спільної платформи для зближення предметних знань, засіб отримання нових на стику предметних. Вона заповнює прогалини у знаннях учня, отримані у ході диференційованого навчання, спрямована на розвиток системного мислення» [10].

На нашу думку, найбільш повне визначення інтеграції подає І. Козловська: «це процес взаємодії елементів (з необхідними властивостями), що супроводжується встановленням, ускладненням та зміцненням істотних зв'язків між цими елементами на основі достатньої підстави, в результаті якої формується цілісний, системний зінтегрований об'єкт з якісно новими властивостями, в структурі якого зберігаються індивідуальні властивості вихідних елементів» [11, с. 18].

У стратегічних завданнях реформування змісту освіти в Україні передбачено необхідність побудови освітнього процесу на засадах інтегративного підходу, організації його як цілеспрямованого процесу навчання й виховання в інтересах особистості, суспільства, держави, що характеризується партнерською взаємодією між учителями, учнями та їхніми батьками, взаємозв'язком усіх структурних елементів – цілей і засобів досягнення. Згідно з Державним стандартом базової середньої освіти, «інтеграція – не механічне об'єднання окремих питань із різних навчальних предметів, а їх органічне взаємопроникнення...» [12].

Учені розділяють поняття «інтегрований» та «інтегративний» у формулюванні підходів до навчання. Інтегрований підхід – системна методологія, що включає інтеграцію змісту, технологій та формування цілісної системи знань. Інтегративний підхід М. Опачко розглядає у вигляді дидактичної моделі, що розробляється на основі обґрунтованого поєднання елементів знань із різних предметів і реалізується з використанням інтегрованих форм і методів організації навчання [13]. Частина дослідників розглядають інтегративний підхід ширше – як методологічний підхід до всього освітнього процесу, в основі якого інтеграція змісту та методів навчання [14], як підхід, що передбачає інтеграцію як зовнішню, так і внутрішню, як змістову, так і процесуальну [15]. Ми розмежуємо поняття «інтегроване навчання» та «інтегративний підхід» (у широкому розумінні).

Актуальність інтегрованого навчання зумовлена необхідністю переформатування традиційних підходів до навчання й формування в учнів цілісної картини світу, створення умов для розвитку дитини – здобувача освіти як цілісної всебічно розвиненої особистості [1].

До дискусійних належать проблеми, які безпосередньо стосуються інтеграції в освітній галузі. Важливо не перевантажувати жоден освітній процес надмірною інтеграцією, а орієнтуватися на її оптимальне використання: власне на це й спрямовані закони едукативної інтегративності. Низку проблем створює і наявність лжеінтеграції, маскування за терміном інтеграції процесів, які не є інтеграційними в науковому сенсі [11].

Українська освіта сьогодні повинна мати не академічний, а прикладний характер: усі знання, отримані в школі, дитина повинна вміти використовувати в повсякденному житті. Саме такою ідеєю пронизане інтегроване навчання, яке нині набуло більш широкого розуміння в теорії й більш активного використання в практиці освітньої діяльності порівняно з попередніми роками.

Ураховуючи всі вищезазначені дефініції терміна «інтеграція», можна дійти висновку, що в середній і старшій школі це процес своєрідного об'єднання різних галузей (предметів), заснованого на комплексному підході, яке надає здобувачам освіти цілісну картину світу, що перевершує значення цих окремих предметів до взаємодії. Саме в такому варіанті якість навчання цих наук суттєво збільшується, вони виступають своєрідним мотивувальним фактором одна для одної, активізується пізнавальна діяльність учнів на уроках, створюються оптимальні умови для ефективного досягнення мети освітнього процесу – формування всебічно розвиненої, інноваційної, відповідальної особистості, здатної до критичного мислення, що вміє навчатися впродовж життя й бути успішною в сучасному світі [16].

Таким чином постає питання: як поєднати вивчення іноземної мови з іншими дисциплінами в закладі загальної середньої освіти?

Педагоги комунального закладу «Навчально-виховний комплекс «Школа гуманітарної праці» Херсонської обласної ради послідовно реалізують стратегію впровадження інтегративного підходу в освітній процес як одного з пріоритетних напрямів педагогічної діяльності. У цьому контексті особливої уваги надається розвитку міжпредметних зв'язків і формуванню цілісної картини світу через поєднання мовної та предметної компетентностей. Учителі англійської мови активно долучилися до реалізації **освітнього проєкту «ШГП – про-стір, де живе твоя англійська»**, спрямованого на створення англійськомовного освітнього середовища. Основною метою проєкту є вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності учнів у поєднанні з розвитком предметних знань, критичного мислення, когнітивних навичок, а також підвищення мотивації до навчання через практичне застосування іноземної мови. «Треба зауважити, що підготовка до життя в багатомовному світі передбачає використання мовного триптиху: «мова навчання», «мова для вивчення», «мова через навчання», в якому іноземна мова перестає бути прерогативою гуманітарних спеціальностей, особливо філологічних, і стає інструментом досягнення успіху в будь-якій освітній, професійній чи суспільній діяльності людини» [17, с. 114].

Проєкт передбачає викладання низки предметів англійською мовою, зокрема географії (5–7 класи), зарубіжної літератури (6–10 класи), країнознавства (8–10 класи) та основ безпеки життєдіяльності (7–10 класи). При цьому застосовується модель Content and Language Integrated Learning (CLIL – предметно-мовне інтегроване навчання), що передбачає одночасне засвоєння навчального матеріалу й розвиток мовних навичок [18]. Викладання предметів англійською здійснюється паралельно з традиційним вивченням цих дисциплін українською мовою, що полегшує розуміння змісту та сприяє поступовому накопиченню іншомовної лексики в природному мовному контексті.

Такий підхід відповідає сучасним уявленням про інтегроване навчання, яке, згідно з дослідницькими позиціями, розглядається як найвищий рівень інтеграції знань та «передбачає якісне використання умінь, навичок і компетентностей для розв'язання реальних проблем у навколишньому світі» [6]. «Інтегративний» – більш сучасний термін, «той, що стосується інтеграції, об'єднувального процесу, який реалізується за допомогою засобів інтеграції, процес, у якому реалізується внутрішня та зовнішня змістова і процесуальна сторони інтеграції» [3]. В освіті інтегративний підхід відповідає якісному застосуванню набутих компе-

тентностей під час вирішення реальних життєвих проблем.

Одним з ефективних засобів створення англійського освітнього простору в межах позакласної діяльності в «Школі гуманітарної праці» є реалізація **проектів, пов'язаних із підготовкою радіо-й відеорепортажів англійською мовою для шкільного радіо «1000 друзів» та офіційних сторінок закладу освіти в соціальних мережах** [19; 20]. Підготовка рубрик «Kid's Time», «Hot News», «Be More English», «Breathtaking World» Confusing English» забезпечує інтеграцію англійської мови з елементами основ журналістики, риторики й цифрової грамотності. Діяльність учнів охоплює повний цикл роботи з автентичним контентом: від добору тем відповідно до формату рубрики – до підготовки інформаційного продукту, придатного для публічного мовлення. Залучення дітей до такого процесу відбувається за підтримки вчителя, який виконує функцію фасилітатора. Варто підкреслити, що в цьому контексті англійська мова використовується не як об'єкт вивчення, а як засіб реалізації комунікативно-практичних цілей, що відповідає сучасному інтегративному підходу до навчання.

Особливої уваги заслуговує робота **«Клубу політологів»**, що функціонує в авторській «Школі гуманітарної праці» як **один із позакласних гуртків з англійськомовним компонентом**. Учасники клубу разом із педагогом вивчають та обговорюють актуальні новини світової політики англійською мовою, тренуючись у формуванні й вираженні власної думки, веденні дискусій, дотриманні стилістичних і структурних норм подання інформації.

Усі зазначені форми класної та позакласної роботи сприяють підвищенню ефективності опанування іноземною мовою та зростанню мотивації до її вивчення. Вони нівелюють бар'єри між мовним сприйняттям навколишнього середовища та іншомовною діяльністю, створюючи умови для формування однієї з ключових компетентностей НУШ – вільного володіння іноземною мовою.

З метою підтвердження цієї думки здійснено дослідження впливу розширеного англійськомовного середовища на якість сформованості комунікативних умінь учнів. Зокрема, об'єктом дослідження стали зміни в рівні розвитку навичок усного та

писемного мовлення, аудіювання й читання, а також рівень мовної впевненості, зниження тривожності під час мовленнєвої взаємодії та розвиток автономності учнів у процесі навчання іноземної мови.

Для аналізу мовленнєвих навичок учнів проведено тестування здобувачів освіти, для отримання результатів щодо мовної впевненості й рівня тривожності під час мовленнєвої взаємодії – анкетування учнів і їхніх батьків. До діагностики було залучено здобувачів освіти віком 10–13 років (N=40). Участь була добровільною. Усі учні протягом навчального року були активними учасниками різноманітних позакласних англійськомовних проєктів та інтегрованих уроків у рамках проєкту «ШГП – простір, де живе твоя англійська».

Для оцінки рівня сформованості мовленнєвих навичок проведено 2 тестування: вхідне на початку та вихідне в кінці 2024/2025 н.р. – за основними видами мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо). Результати тестувань наведено в таблиці 1.

90% учнів (36 із 40) продемонстрували суттєве зростання рівня володіння мовленням (підвищення від 2 до 4 балів).

10% учнів (4 із 40) показали незначне покращення (підвищення до 1 балу), переважно через зовнішні фактори (низька мотивація, пропуски занять).

За результатами тестувань висновуємо, що впровадження розширеного мовного середовища забезпечило істотне покращення комунікативної компетентності здобувачів освіти.

Анкетування учнів і батьків мали на меті виявити зміни в мовній впевненості учнів та рівні тривожності під час мовленнєвої взаємодії. Кількісні результати наведено в таблицях 2, 3.

Проведене дослідження дало змогу підтвердити ефективність використання розширеного англійськомовного середовища як засобу розвитку мовленнєвих навичок учнів 10–13 років.

Результати діагностування продемонстрували помітне зростання рівня сформованості всіх видів мовленнєвої діяльності. Зокрема, найсуттєвіше покращення спостерігалось в розвитку навичок усного мовлення й аудіювання, що підтверджує ефективність створення мовного середовища, наближеного до реальних умов спілкування.

Таблиця 1

**Результати тестувань на визначення рівня сформованості мовленнєвих навичок
(за 12-бальною шкалою)**

Навичка	Середній бал на початку дослідження	Середній бал після експерименту	Підвищення
Аудіювання	6,2	8,9	+2,7
Говоріння	5,8	9,1	+3,3
Читання	7,0	9,3	+2,3
Письмо	6,5	8,7	+2,2

Таблиця 2

Результати анкетувань учнів щодо мовної впевненості й рівня тривожності під час мовленнєвої взаємодії

Показник	До експерименту	Після експерименту
Відчувають упевненість під час усного спілкування	25% (10 учнів)	70% (28 учнів)
Відчувають страх / тривожність під час відповіді на уроці	65% (26 учнів)	20% (8 учнів)
Демонструють бажання спілкуватися іноземною мовою поза уроками	30% (12 учнів)	75% (30 учнів)

Таблиця 3

Результати анкетувань батьків щодо мовної впевненості й рівня тривожності дітей під час мовленнєвої взаємодії

Показник	До експерименту	Після експерименту
Спостерігають зростання зацікавленості дитини у вивченні мови	40% (16 батьків)	85% (34 батьки)
Відзначають зниження тривожності дитини під час вивчення мови	30% (12 батьків)	80% (32 батьки)
Вважають, що дитина почала використовувати мову в побутових ситуаціях	25% (10 батьків)	70% (28 батьків)

Дані анкетування учнів свідчать про зниження рівня тривожності під час мовленнєвої взаємодії: кількість учнів, які відчували страх під час усного висловлювання, зменшилась із 65% до 20%. Водночас значно зросла частка учнів, які демонструють мовну впевненість (із 25% до 70%) та активніше застосовують набуті знання в позаурочному спілкуванні.

Анкетування батьків підтвердило позитивну динаміку в ставленні дітей до вивчення іноземної мови, зростання рівня їхньої зацікавленості, а також активізацію використання іноземної мови в повсякденному житті.

Зауважимо, що під час створення мовного середовища виявлено певні труднощі, зокрема нестача методичних ресурсів, потреба в підготовці кваліфікованих педагогічних кадрів, а також необхідність системного підходу до створення англомовного середовища в закладі загальної середньої освіти й залучення якомога більшої кількості учнів як у межах навчального процесу, так і поза ним.

Висновки й пропозиції. Теоретичний аналіз підтверджує актуальність інтегративного підходу в освіті, який сприяє формуванню в учнів цілісної картини світу, створенню умов для розвитку всебічно розвиненої особистості. Практика застосування такого підходу в навчанні англійської мови демонструє розвиток іншомовної компетентності здобувачів освіти, активізацію їхньої пізнавальної діяльності, формування мотивації до вивчення англійської мови.

На засадах інтегративного підходу в КЗ «НВК «Школа гуманітарної праці» Херсонської обласної ради створено англомовне середовище

(зокрема, *освітній проєкт за методом CLIL – викладання низки предметів англійською, англомовні рубрики на шкільному радіо та офіційних сторінках закладу освіти в соціальних мережах, гурток з англомовним компонентом*), функціонування якого виявляє ефективність поєднання навчальних дисциплін із вивченням англійської мови, а також значущість системної позакласної роботи.

Дані проведених тестувань та анкетувань засвідчують, що створення розширеного мовного середовища сприяє не лише підвищенню рівня мовної компетентності учнів, а й формуванню впевненості у власних силах, зниженню мовленнєвої тривожності та розвитку позитивної мотивації до навчання. Отримані результати узгоджуються з основними положеннями Концепції Нової української школи щодо формування ключових компетентностей, зокрема – вільного володіння іноземною мовою як інструменту комунікації в сучасному світі.

Перспективами подальшого розвитку в цьому напрямі є розроблення комплексних програм підготовки вчителів до роботи в англомовному середовищі, активне впровадження цифрових освітніх технологій та онлайн-ресурсів для збагачення мовної практики учнів. Важливим є також створення мережі партнерства між закладами освіти різних країн для організації спільних проєктів і програм обміну. Подальші дослідження можуть бути зосереджені на вивченні довготривалих результатів інтегративного підходу до навчання та пошуку оптимальних моделей упровадження англомовного середовища з урахуванням українських реалій.

Список використаної літератури:

1. Інтегративний підхід: актуальність, сутність, особливості впровадження в умовах початкової школи : навчально-методичний посібник / уклад.: Н. Б. Ларіонова, Н. М. Стрельцова. Харків : «Друкарня Мадрид», 2018. 76 с.
2. Паніна Л., Авдими́рець Л. Інтегроване навчання як засіб формування цілісного образу світу здобувачів освіти Нової української школи. *Нова педагогічна думка*. 2022. Т. 112, № 4. С. 50–55. DOI: <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2022-112-4-50-55>
3. Засєкіна Т.М. Інтеграція в шкільній природничій освіті: теорія і практика : монографія. Київ : *Педагогічна думка*, 2020. 400 с.
4. Васильченко Л., Шацька Н. Аналіз готовності педагогів базової середньої освіти до запровадження інтегративного підходу. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2023. Вип. 11, № 4. С. 6–12. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i4-001>
5. Кришмарел В. Інтеграція в загальній середній освіті: сутнісні особливості, світові тенденції, українські перспективи. *Український педагогічний журнал*. 2021. №1. С. 67–74. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-1-65-74>
6. Лиховид І. Розбираємо інтегроване навчання «на атоми» разом з Інною Дьоміною або Чому інтеграція – це не страшно. *НУШ – Нова українська школа : офіційне медіа*. 2024. 10 липня. URL: <https://nus.org.ua/2024/07/10/rozbyrayemo-integrovane-navchannya-na-atomy-razom-z-innoyu-dominoyu-abo-chomu-integratsiya-tse-ne-strashno/> (дата звернення: 25.06.2025).
7. Коменський Я.А. Вибрані педагогічні твори. Т. 1: Велика дидактика. 248 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/rarutetu/5/13.pdf (дата звернення: 30.05. 2025).
8. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун». 2005. 1728 с.
9. Сільвейстр А.М., Моклюк М.О., Моклюк О.О. Інтеграція знань як психолого-педагогічна проблема. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 15. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2017. Вип. 57. С. 171–178.
10. Мариновська О. Інтегральна технологія навчання: від теорії до практики. *Початкова освіта*. 2011. № 32 (608). С. 3–5.
11. Козловська І.М., Якимович Т.Д. Методологічні аспекти інтегрованого підходу до формування фундаментальних знань. *Сучасні тенденції розвитку освіти й науки: проблеми та перспективи*. 2018. Вип. 3. С. 17–20.
12. Державний стандарт базової середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.06.2025).
13. Опачко М.В. Системний та інтегративний підходи в освіті : навч.-метод. посіб. Ужгород : УжНУ, 2020. 76 с.
14. Ткач Ю. Інтегративний підхід у навчанні в умовах фундаменталізації професійної підготовки майбутніх економістів. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2015. Вип. 46. С. 90–93.
15. Корчевський Д.О. Філософські аспекти інтеграції змісту підготовки майбутніх фахівців комп'ютерного профілю. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. 2014. Вип. 24. С. 104–110.
16. Нова українська школа: Концептуальні засади реформування середньої школи / заг. ред. М. Грищенко. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 25.06.2025).
17. Вовченко О.М., Гончарова Г.С., Канівець З.М. Методика предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL) в дії (за результатами дослідно-експериментальної діяльності). *Імідж сучасного педагога*. 2022. №5 (206). С. 113–118. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-5\(206\)-113-118](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-5(206)-113-118)
18. Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. CLIL: Content and Language Integrated Learning. Cambridge University Press, 2010. 182 p.
19. Плейлисти. *ШГП – 1000 друзів* : офіційний ютуб-канал. URL: <https://www.youtube.com/@sgt-1000-friends/playlists> (дата звернення: 25.06.2025).
20. Школа гуманітарної праці : сайт-візитівка. URL: welcome.sgt.ks.ua (дата звернення: 25.06.2025).

Vishnevetska E. The integrative approach in English language teaching: practices of creating an English-speaking environment at the 'School of Liberal Arts'

The article examines the theoretical foundations of the integrative approach in modern education, specifically within the context of the New Ukrainian School (NUS), and the development of a language environment as an integrative method for organizing the educational process. The experience of implementing an English-speaking environment at the author's institution «School of Liberal Arts» (Kherson) is analyzed: educational projects are described, the results of conducted tests and surveys are presented, and conclusions are drawn

regarding the effectiveness of creating an English-speaking environment based on the integrative approach for enhancing students' foreign language competence.

Integration in education primarily contributes to the formation of a holistic worldview and scientific outlook among students, as well as the development of well-rounded personalities. It occurs at various levels, the highest of which is interdisciplinary connections between academic domains. The reform of educational content in modern Ukraine necessitates the actualization of the integrative approach, as outlined, in particular, in the State Standard of Basic Secondary Education. At the municipal institution «Educational Complex 'School of Humanitarian Labour' of the Kherson Regional Council», the implementation of the integrative approach in the educational process is one of the key pedagogical priorities. Within this approach, an English-speaking educational environment is established.

Extracurricular projects include the preparation of radio and video reports in English for the school radio station "1000 Friends" and the school's official social media platforms. A traditional initiative is the "Political Science Club", where students, together with a teacher, study and discuss current world political events in English. In the 2024/2025 academic year, an educational project titled "SLA – a Space Where Your English Lives" was launched using the CLIL (Content and Language Integrated Learning) methodology, involving the teaching of geography, world literature, country studies, and basics of life safety in English.

Research on the impact of an expanded English-speaking environment on students' communication skills demonstrates the effectiveness of the chosen strategy. Test and survey results indicate an increase in students' language competence, growing self-confidence, reduced speech-related anxiety, and the development of positive motivation towards learning.

Key words: *integrated learning, author's school, middle and high school students, educational project, CLIL methodology, extracurricular activities.*